

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФРІЛАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ: ПІДТРИМКА МЕХАНІЗМІВ, РОЗВИТКУ ТА ЯКОСТІ ПОСЛУГ

© 2016 ШУЛЯР Р. В., РЕВЕРЕНДА Н. Ю.

УДК 338.24:331.105.5

Шуляр Р. В., Реверенда Н. Ю. Система державного управління фрілансовою діяльністю: підтримка механізмів, розвитку та якості послуг

Метою статті є визначення та обґрунтування переліку інструментів державного управління фрілансовою діяльністю. Проаналізовано сучасний стан державного управління фрілансовою діяльністю в Україні. Обґрунтована актуальність формування системи інструментів державного управління фрілансовою діяльністю, до яких запропоновано включити: забезпечення соціальних гарантій для фрілансерів тощо; створення передумов та регулювання співпраці з міжнародними та вітчизняними інтернет-біржами фрілансу; формування механізму державних замовлень на фріланс-послуги та залучення фрілансерів до роботи над державними проектами та програмами; розроблення та впровадження механізму підтвердження результатів неформального професійного навчання фрілансерів та надання відповідних сертифікатів; забезпечення цільового фінансування підвищення кваліфікації фрілансерів та їх перепідготовки; стимулювальна податкова політика в межах фрілансової діяльності та податкові пільги для фрілансерів; удосконалення нормативно-правової бази щодо фрілансової діяльності.

Ключові слова: фрілансова діяльність, фрілансер, інструменти державного управління, інтернет-біржа фрілансу.

Рис.: 1. **Бібл.:** 10.

Шуляр Роман Віталійович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79000, Україна)

E-mail: Roman.V.Shuliar@lpnu.ua

Реверенда Наталія Юріївна – кандидат економічних наук, асистент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79000, Україна)

E-mail: Nataliya.Y.Solyarchuk@lpnu.ua

УДК 338.24:331.105.5

UDC 338.24:331.105.5

Шуляр Р. В., Реверенда Н. Ю. Система государственного управления фрилансовой деятельностью: поддержка механизмов, развития и качества услуг

Shulyar R. V., Reverenda N. Yu. The System of the State Management of Freelance: Support of Mechanisms, Development and Quality Services

Целью статьи является определение и обоснование перечня инструментов государственного управления фрилансовой деятельностью. Проанализировано современное состояние государственного управления фрилансовой деятельностью в Украине. Обоснована актуальность формирования системы инструментов государственного управления фрилансовой деятельностью, к которым предложено включить: обеспечение социальных гарантий для фрилансеров; создание предпосылок и регулирования сотрудничества с международными и отечественными интернет-биржами фриланса; формирование механизма государственных заказов на фриланс-услуги и привлечения фрилансеров к работе над государственными проектами и программами; разработка и внедрение механизма подтверждения результатов неформального профессионального обучения фрилансеров и предоставление соответствующих сертификатов; обеспечение целевого финансирования повышения квалификации фрилансеров и их переподготовки; стимулирующая налоговая политика в пределах фрилансовой деятельности и налоговые льготы для фрилансеров; совершенствование нормативно-правовой базы по фрилансовой деятельности.

The article is concerned with defining and substantiating the list of tools for the State management of freelance activities. The current status of the State management of freelance activities in Ukraine has been analyzed. The topicality of creating a system of tools for the State management of freelance activities has been substantiated, into which on suggestion of the authors should be included: providing social guarantees for freelancers; creating the prerequisites for and regulation of cooperation with both the international and the national Internet exchanges of freelancing; formation of a mechanism for the State orders for freelance services and attracting freelancers to work on public projects and programs; developing and implementing a mechanism for validation of results of the non-formal vocational training of freelancers and providing relevant certificates; providing targeted financing of advanced training of freelancers and their retraining; stimulative tax policy in terms of freelance activities and tax privileges to freelancers; improving the legal framework on freelance activities.

Ключевые слова: фрилансовая деятельность, фрилансер, инструменты государственного управления, интернет-биржа фриланса.

Keywords: freelance activities, freelancer, tools of the State management, Internet-exchange of freelancing

Рис.: 1. **Библ.:** 10.

Fig.: 1. **Bibl.:** 10.

Шуляр Роман Витальевич – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента и международного предпринимательства, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79000, Украина)

E-mail: Roman.V.Shuliar@lpnu.ua

Реверенда Наталья Юрьевна – кандидат экономических наук, ассистент кафедры менеджмента и международного предпринимательства, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79000, Украина)

E-mail: Nataliya.Y.Solyarchuk@lpnu.ua

Shulyar Roman V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management and International Business, Lviv Polytechnic National University (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: Roman.V.Shuliar@lpnu.ua

Reverenda Nataliia Yu. – PhD (Economics), Assistant of the Department of Management and International Business, Lviv Polytechnic National University (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: Nataliya.Y.Solyarchuk@lpnu.ua

Розвиток фрілансової діяльності в Україні передбачає насамперед її легалізацію, оскільки дослідження [8] показують, що є значна кількість фрілансерів, однак це не відображається повною мірою у статистичних даних. Тому, отримуючи дохід у розмірі вартості того чи іншого фріланс-проекту, фрілансер може не сплачувати дохід з прибутку та не бути офіційно зареєстрованим суб'єктом господарювання. Діяльність фрілансерів в Україні частково можна відносити до неформальної економіки, оскільки фрілансова діяльність, як складова неформальної економіки, прихована від офіційної статистики. Така ситуація виникає через недосконалість законодавства та державного управління фрілансовою діяльністю в Україні.

Державне управління фрілансовою діяльністю в сучасних умовах глобалізації ринку праці та розвитку дистанційних форм зайнятості потребує значної уваги як науковців, так і органів державної влади. Необхідно вдосконалювати вже існуючі та створювати нові ефективні інструменти впливу на розвиток фрілансової діяльності.

Серед вітчизняних науковців розглядали особливості державного управління фрілансовою діяльністю Кузьмін О. Є., Скибінський О. С., Фещур Р. В., Андрушків Б. М., Афонін Е. А., Благоделева-Вовк С. А. та ін.

Однак вітчизняні науковці у своїх публікаціях наводять лише загальні характеристики фрілансерів, якими видами діяльності вони займаються. У досліджуваних наукових працях недостатньо уваги зосереджено на державному управлінні фрілансовою діяльністю, зокрема його інструментах.

Метою даної статті є формування переліку інструментів державного управління фрілансовою діяльністю та обґрунтування доцільності їх застосування в Україні.

З метою здійснення ефективного державного управління фрілансовою діяльністю необхідно розробити комплексну систему інструментів державного впливу. На основі результатів наших досліджень пропонуємо використовувати запропоновану систему інструментів державного управління фрілансовою діяльністю (рис. 1).

Розглянемо детальніше запропоновані інструменти, оскільки кожен з них передбачає ряд змін, які будуть спрямовані на розвиток фрілансової діяльності в умовах розвитку національної економіки.

Удосконалення нормативно-правової бази є необхідним, тому ми пропонуємо насамперед внести поняття «фрілансер», «фрілансова діяльність» у Кодекс законів про працю України, Податковий кодекс та інші необхідні нормативно-правові акти як вид підприємницької діяльності. Удосконалення вже існуючої нормативно-

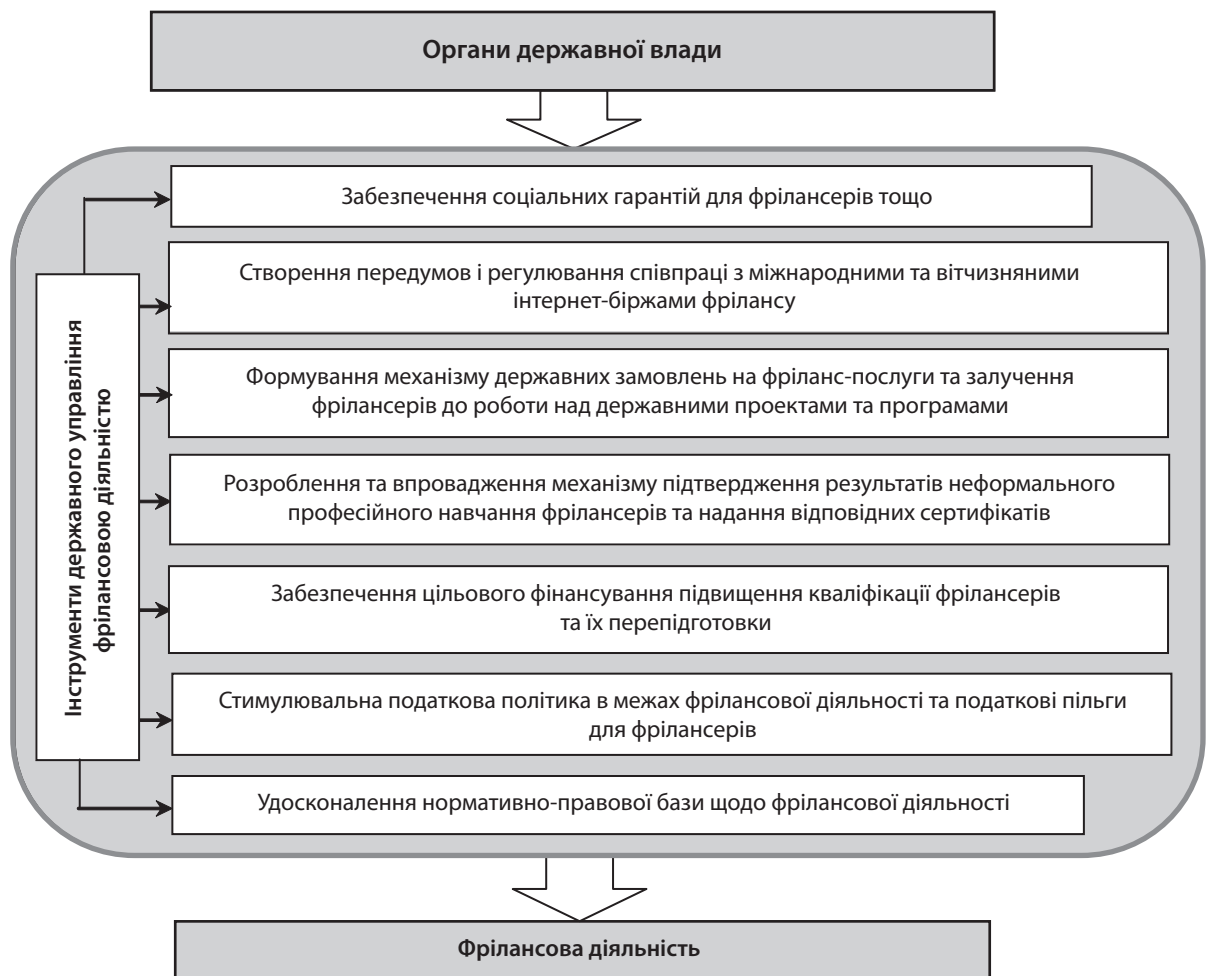

Рис. 1. Система інструментів державного управління фрілансовою діяльністю

Джерело: авторська розробка.

правової бази передбачатиме внесення змін також до Господарського кодексу, Законів України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 року» тощо.

Податкові інструменти регулювання фрілансової діяльності, як і будь-якого іншого виду підприємницької діяльності, є достатньо ефективними при зваженому їх використанні. Податковий тиск у вигляді необхідності ведення бухгалтерської звітності та подання звітів, значні обсяги податків та негнучка система сплати податкових платежів спричиняє низький рівень легалізації фрілансової діяльності [2; 3]. З метою розвитку фрілансової діяльності та підвищення рівня легалізації необхідно розробити та впровадити стимулювальну політику, яка має включати систему заходів та податкових пільг для досягнення позитивного економічного і соціального ефекту від розвитку фрілансової діяльності.

Ми пропонуємо такі податкові пільги – нульові ставки оподаткування для фрілансерів:

- ✦ у період навчання, перепідготовки або підвищення кваліфікації.

Особливості фрілансової діяльності надають можливість працювати за вільним графіком та самостійно обирати тривалість та кількість робочих днів. Виходячи з цього, фрілансову діяльність значно простіше поєднувати із навчанням, ніж працю за наймом. З метою стимулювання молоді до розвитку фрілансової діяльності та за умов значних витрат часу на навчання, відсутності можливості займатися фрілансовою діяльністю в режимі повної зайнятості доцільно скасувати будь-яке податкове навантаження на фрілансерів, які навчаються на денній формі навчання, проходять перепідготовку або підвищення кваліфікації;

- ✦ при нижчому рівні доходу фрілансера від мінімальної заробітної плати.

Така податкова пільга допоможе мотивувати потенційних фрілансерів починати таку діяльність, оскільки фрілансери на початку своєї діяльності не отримують значних доходів. Щоб отримувати постійні доходи, фрілансеру спочатку необхідно сформувати портфоліо, отримати рейтинг на інтернет-біржі, сформувати початкову базу замовників, визначити для себе систему вибору проектів та замовників тощо. Даний процес може займати різний період часу. Тому не доцільно впроваджувати дану пільгу на конкретний термін з початку фрілансової діяльності. Нульова ставка оподаткування в даному випадку дозволить фрілансерам розпочинати фрілансову діяльність без труднощів процесу оподаткування до того часу, поки рівень їх доходів не буде вищим за мінімальну заробітну плату, встановлену державою.

Запропоновані податкові пільги максимально спростять започаткування фрілансової діяльності, а також забезпечать легкий вихід із неї, якщо фрілансер не зможе отримувати бажаний дохід та ефективно органі-

зовувати процес розвитку фрілансової діяльності. Тому із запровадженням таких пільг рівень легалізації фрілансової діяльності буде зростати, оскільки податкового навантаження на фрілансера не буде до отримання ним достатнього рівня доходу, а також при поєднанні фрілансової діяльності із навчанням.

Окрім даних податкових пільг, для фрілансерів доцільно розробити спеціальну систему оподаткування, яка б максимально мінімізувала витрати часу на її здійснення та забезпечувала соціальні гарантії та соціальний захист фрілансера. Доцільно також впровадити зниження ставки податку з доходів, отриманих від виконання замовлень вітчизняних підприємств, з метою стимулювання фрілансерів до роботи на вітчизняному ринку. Таким чином, будуть знижуватися витрати підприємств, які використовують послуги фрілансерів. На нашу думку, на сьогодні такою системою може бути загальна або спрощена система оподаткування, яка діє для фізичних осіб – підприємців. Однак існуюча система оподаткування є недосконалою та потребує внесення певних змін для спрощення даного процесу.

Отже, податкові інструменти мають використовуватися максимально лояльно до «фрілансерів-початківців», а для фрілансерів з вищим рівнем доходу бути максимально простими та гнучкими, не створювати значних перешкод для офіційно зареєстрованих фрілансерів як суб'єктів господарювання. Ефективна та проста система оподаткування дозволить підвищити рівень легалізації фрілансової діяльності.

Зокрема доцільним є розроблення і впровадження системи економічних механізмів впливу органів державної влади на професійно-освітню підготовку потенційних фрілансерів [1; 4; 9, с. 83; 10]. На сьогодні ринок праці потребує державного регулювання, оскільки освітня підготовка надається без урахування потреб професійних напрямів у вітчизняній економіці та ринку праці. Також необхідно враховувати потреби ринку в перспективі на майбутні періоди. Це допоможе значно знизити рівень безробіття та уникнення труднощів із працевлаштуванням. Зокрема, цільове фінансування підвищення кваліфікації фрілансерів та їх перепідготовку забезпечить підвищення конкурентоспроможності фрілансерів на міжнародному ринку фріланс-послуг. Висока конкуренція на міжнародному ринку фріланс-послуг може вважатись одним із таких інструментів, оскільки фрілансери, які отримали освіту за затребуваними напрямками діяльності, отримують вищий рівень доходу.

Також значна частка фрілансерів активно займається самоосвітою та підвищенням кваліфікації з метою підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Тому необхідно надати можливість фрілансерам офіційно підтвердити свої навички та вміння з обраної спеціалізації. Підтвердженням певної кваліфікації доцільно вважати сертифікат, який ми рекомендуємо видавати в Державній службі зайнятості в Україні або в іншій установі. Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб за робітничими професіями» [7] пропонується механізм отримати

мання підтвердження результатів неформального професійного навчання. Але це стосується лише робітничих професій, перелік яких наведено в Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах» [6]. Фрілансери рідше виконують роботи робітничого спрямування, тому доцільно рекомендувати Державній службі зайнятості розробити механізм підтвердження результатів неформального професійного навчання для фрілансерів, тобто для всіх видів діяльності, якими вони займаються.

Сертифікати про підтвердження кваліфікації фрілансера повинні видаватися як державною, так і, за вимогою, іноземною мовою, оскільки вони можуть надаватися як для українських, так і для іноземних замовників. Також завданням Державної служби зайнятості є укладення договорів та сприяння можливості реєстрації таких сертифікатів на інтернет-біржах фрілансу. Така можливість допоможе фрілансерам отримати додаткові переваги при участі в конкурсах чи відборах виконавців проєктів, а також інформація про отримані сертифікати повинна відображатися на сторінці фрілансера на інтернет-біржі фрілансу. Відповідно конкурентоспроможність фрілансера, який має документальне підтвердження кваліфікації у своїй сфері діяльності, буде вищою як на вітчизняному ринку, так і за кордоном.

При формуванні механізмів державного управління фрілансовою діяльністю на базі сертифікації доцільно вивчати та врахувати практику міжнародних стандартів з якості, зокрема стандарт ISO 37500 «Аутсорсинг», який нещодавно вийшов у світ. Хоча даний спеціальний стандарт і викликав чимало шквальної критики, адже йшлося про підтримку такої тенденції в розвинутих країнах як перенесення виробничих процесів у слабозрозуміті країни з низькою заробітною платою та іншими дешевшими ресурсами, запропоновані у ньому механізми забезпечення якості надання послуг на базі аутсорсингу та фрілансерства викликають чималий інтерес. Процеси у фрілансі отримують прогресивний інструмент стандартизації підходів до забезпечення якості, які є пріоритетним напрямком державного управління поряд із підтримкою розвитку цього виду зайнятості населення. Перенесення етапів та ланок ланцюжків створення доданої вартості, у тому числі за кордон, з одного боку, можуть стимулювати зростання безробіття в розвинутих країнах у конкретних регіонах, містах. Безробіття географічно пов'язане з компаніями, що замовляють та практикують аутсорсинг, через що закриваються підприємства або їх окремі структурні підрозділи. І такі процеси не слід допускати, не говорячи про їх стандартизацію та популяризацію. Однак глибші дослідження масового аутсорсингу у США доводять зворотній бік їх впливу. У слабозрозуміті країни переносяться, як правило, низькотехнологічні виробництва, які формують в цих країнах середній клас споживачів. Їх добробут зростає, підвищується попит на високотехнологічні товари, які виробляються в США, де, своєю чергою, зростає зайнятість. Поряд із цим важлива складова процесів стандартизації процесів аутсорсингу

та фрілансу є увага до рівня менеджменту якості, який повинен зберегтися незалежно від місця здійснення бізнес-процесів. Відомі непоодинокі випадки проведення аудитів якості організаціями, які відповідають за видачу та підтвердження сертифікатів якості, в компаніях з великою часткою аутсорсингу. Завданням аудиторів з видачі або підтвердження відповідності системи якості на підприємстві вимогам ISO-стандартів є перевірка бізнес-процесів. В окремих випадках це стало фактично неможливим, оскільки бізнес-процеси відбувалися в окремих компаніях за принципом аутсорсингу поза межами материнських організаційних структур. Фактично іншого виходу для системи державного управління фрілансом, яка прагне сформулювати та домогтися виконання вимог певних стандартів, окрім як пропагувати та стандартизувати окремі етапи самого процесу аутсорсингу та фрілансу з урахуванням національних та міжнародних стандартів управління якістю немає.

З таким принципом доцільно розробити механізм підтвердження отриманої освіти за напрямом діяльності на інтернет-біржі фрілансу. Диплом про отриману освіту потрібно надавати для перевірки на інтернет-біржі фрілансу. На запит біржі уповноважений орган зобов'язаний перевірити достовірність наданих документів, їх відповідність до напрямку діяльності фрілансера та підтвердити можливість зазначення даних документа на інтернет-біржі фрілансу. На сьогодні деякі інтернет-біржі частково використовують дану методику. Наприклад, одна з відомих інтернет-бірж фрілансу «Prohq» пропонує фрілансерам для підвищення рейтингу пройти акредитацію, тобто підтвердити рівень своїх знань та вмінь, за допомогою подання документів про освіту (дипломів, сертифікатів) або проходження тестування по спеціалізації, вказаній на сторінці фрілансера.

Також виокремлення фрілансерів окремою групою в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців надасть можливість швидкого пошуку анкетних даних фрілансерів, у тому числі документів про освіту, що, своєю чергою, спростить процес підтвердження кваліфікації фрілансера інтернет-біржами та замовниками. Дані про освіту та наявні сертифікати про підтвердження результатів неформального професійного навчання ми рекомендуємо вносити у Реєстр, але з метою мінімізації витрат здійснювати перевірку на достовірність документів лише за запитом. Однак уже після такої перевірки, дані про її результати пропонуємо вносити в Реєстр, і, за умов повторного запиту з інших інтернет-бірж фрілансу (замовників), відповідь буде надано швидко, використовуючи інформацію бази даних у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Наступним інструментом ми пропонуємо формування механізму державних замовлень на фріланс-послуги та залучення фрілансерів до роботи над державними проєктами та програмами, що забезпечуватиме роботою тих фрілансерів, які за певних причин (відсутність знання іноземної мови, недостатній рівень кваліфікації тощо) не можуть ефективно здійснювати фрілансову діяльність на міжнародному ринку. А також даний меха-

нізм надасть можливість знизити витрати з державного бюджету на залучення працівників для даних робіт.

Створення передумов та регулювання співпраці з міжнародними та вітчизняними інтернет-біржами фрілансу є актуальним та ефективним інструментом державного управління. Тобто на державу в особі уповноважених органів влади покладаються такі обов'язки: узгодження умов співпраці; складання договорів та співпраця з найбільшими інтернет-біржами фрілансу України та світу; інтеграція рейтингу фрілансерів на різних інтернет-біржах з метою можливості переходу фрілансерів з однієї біржі на іншу, або роботи на кількох біржах без втрати отриманого особистого рейтингу з метою стимулювання фрілансерів до легальної роботи, тобто реєстрації як суб'єкта підприємництва та сплати податків; інформаційна підтримка фрілансерів в процесі їх роботи тощо.

Останнім з основних інструментів є забезпечення соціальних гарантій для фрілансерів. Відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» «особи, які забезпечують себе роботою самостійно (особи, які займаються підприємницькою, адвокатською, нотаріальною, творчою та іншою діяльністю, пов'язаною з одержанням доходу безпосередньо від цієї діяльності, у тому числі члени творчих спілок, творчі працівники, які не є членами творчих спілок), мають право на матеріальне забезпечення та соціальні послуги відповідно до цього Закону за умови сплати страхових внесків до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності відповідно до діючого законодавства» [5]. Оскільки фрілансери фактично належать до даної категорії осіб, вони мають право на таке ж соціальне забезпечення, як і особи, що працюють на умовах трудового договору. Однак, варто зазначити, що фрілансери повинні працювати легально, бути зареєстрованими суб'єктами господарювання як фізичні особи – підприємці. Тому насамперед постає проблема підвищення рівня легалізації фрілансової діяльності. При досягненні високого рівня даного показника знижується кількість проблем, що існують при нелегальній формі ведення підприємницької діяльності. Результатом ефективної реалізації даної комплексної системи будуть ефективне державне управління та обґрунтовані управлінські рішення щодо фрілансової діяльності.

Враховуючи особливості фрілансової діяльності, економічне стимулювання необхідно застосовувати на мінімальному рівні. Слід застосовувати пільгове оподаткування та розробити систему оподаткування фрілансерів з урахуванням особливостей даного виду діяльності. Державний контроль за цінами є недоцільним, оскільки ціни на послуги фрілансерів формуються за умов чистої конкуренції світового ринку фріланс-послуг. Замовник має можливість вибрати саме того фрілансера, який відповідає його вимогам як за ціною, так і за відповідною кваліфікацією, незалежно від країни чи місця проживання фрілансера. Аналогіч-

но фрілансер самостійно обирає, з яким замовником йому співпрацювати. За умови відсутності будь-яких територіальних обмежень на світовому ринку фрілансу спостерігається чиста конкуренція, оскільки як фрілансерів, так і замовників у світі є значна кількість. Відповідно регулювання цін за даних умов з сторони держави є недоцільним.

ВИСНОВКИ

Комплекс зазначених вище інструментів дозволить здійснювати ефективний вплив держави на розвиток фрілансової діяльності та регулювати можливі відхилення від визначеної програми розвитку. Однак усі запропоновані інструменти здійснення управлінського впливу можуть бути використані лише для фрілансерів, які працюють легально, тобто зареєстровані як суб'єкти господарювання. Тому значну увагу необхідно приділити саме легалізації фрілансової діяльності. Одним із найефективніших методів підвищення рівня легалізації є створення сприятливих умов для розвитку та ведення фрілансової діяльності в Україні. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Берегой Т. А.** Державно-управлінські рішення: навч. посіб. 2-е вид. онов. та доп. Одеса: ОРІДУНАДУ, 2012. 184 с.
2. **Ганущак-Єфіменко Л. М., Малашенко Ю. А.** Трансформація ролі держави в економіці та податкова система. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*: зб. наук. праць. НАУ. 2010. Вип. 27. С. 201–213.
3. **Гунченко М. В.** Мотивація праці в умовах трансформації економіки України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.01.01. Дніпропетровськ, 2006. 19 с.
4. **Крикунова В. М.** Державне регулювання зайнятості в умовах ринкової трансформації економіки України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.01. Львів, 2012. 20 с.
5. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18.01.2001 р. № 2240-III // Офіційний вісник України. 2001. № 8. С. 4.
6. Про затвердження Державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.2007 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1117-2007-%D0%BF>
7. Про затвердження Порядку підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб за робітничими професіями: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 340. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/340-2013-%D0%BF>
8. Державне управління фрілансовою діяльністю в умовах розвитку національного ринку: монографія/О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник, О. С. Скибінський, Л. О. Саталкіна, Н. Ю. Реверенда. Львів: Вид-во «Центр Європи», 2016. 168 с.
9. Ринок праці та зайнятість населення: проблеми теорії та виклики практики: кол. моногр./ред.-коорд. М. В. Туленков. Київ: ІПК ДСЗУ, 2010. 363 с.
10. **Шиян Н. І.** Державне регулювання економіки. Харків: ТОВ «Вид-во «Формат Плюс», 2008. 384 с.

REFERENCES

Berehoy, T. A. *Derzhavno-upravliniski rishennia* [State-management decisions]. Odesa: ORIDUNADU, 2012.

Hanushchak-Yefimenko, L. M., and Malashenko, Yu. A. "Transformatsiia roli derzhavy v ekonomitsi ta podatkovu sistema" [The transformation of the role of the state in the economy and tax system]. *Problemy pidvyshchennia efektyvnosti infrastruktury*, no. 27 (2010): 201-213.

Hunchenko, M. V. "Motyvatsiia pratsi v umovakh transformatsii ekonomiky Ukrainy" [Labor motivation in the conditions of transformation of economy of Ukraine]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.01.01*, 2006.

Krykunova, V. M. "Derzhavne rehuliuвання zainiatosti v umovakh rynkovoi transformatsii ekonomiky Ukrainy" [State regulation of employment in the conditions of market transformation of economy of Ukraine]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.01*, 2012.

Kuzmin, O. Ye. et al. *Derzhavne upravlinnia frilansovoiu dialnistiu v umovakh rozvytku natsionalnoho rynku* [State management of a freelance activities in terms of the national market.]. Lviv: Tsentr Yevropy, 2016.

[Legal Act of Ukraine] (2007). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1117-2007-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2013). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/340-2013-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2001).

Rynok pratsi ta zainiatist naseleння: problemy teorii ta vyky praktyky [Labour market and employment: problems of theory and practice challenges]. Kyiv: IPK DSZU, 2010.

Shyian, N. I. *Derzhavne rehuliuвання ekonomiky* [Government regulation of the economy]. Kharkiv: Format Plus, 2008.

УДК 330.322.2

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ МОНІТОРИНГУ

© 2016 ПАР'ЄВА Н. О.

УДК 330.322.2

Пар'єва Н. О. Інвестиційний процес виробничого підприємства як об'єкт моніторингу

У статті розглядаються особливості моніторингу інвестиційного процесу для виробничого підприємства. Представлені основні елементи управління інвестиціями та визначене його важливе значення для подальшого моніторингу інвестиційного процесу. Розглянуто три основні блоки факторів, які мають бути прийняті до уваги при здійсненні моніторингу: вид інвестицій, стадії інвестиційного процесу та етап моніторингу. Показано, що, залежно від стадії розвитку підприємства та його цілей на ринку, виробниче підприємство може надавати перевагу одному з трьох видів інвестицій: капітальні інвестиції, інвестиції в інновації та інвестиції в оборотні фонди; інвестиційний процес проходить сім основних стадій, а моніторинг складається з чотирьох етапів. Для наочності було розглянуто гіпотетичне виробниче підприємство, на його прикладі показана залежність моніторингу інвестиційного процесу від різних факторів і проаналізовано, як ці фактори можуть вплинути на результат моніторингу.

Ключові слова: моніторинг, інвестиційний процес, виробниче підприємство, стадії розвитку, показники, фактори.

Рис.: 3. **Бібл.:** 8.

Пар'єва Наталія Олександрівна – аспірантка, Одеський національний політехнічний університет (пр. Шевченка, 1, Одеса, 65044, Україна)

E-mail: pareva.nata@yandex.ru

УДК 330.322.2

Парьева Н. А. Инвестиционный процесс производственного предприятия как объект мониторинга

В статье рассматриваются особенности мониторинга инвестиционного процесса для производственного предприятия. Представлены основные элементы управления инвестициями и определено его важное значение для дальнейшего мониторинга инвестиционного процесса. Рассмотрены три основных блока факторов, которые должны быть приняты к сведению при осуществлении мониторинга: вид инвестиций, стадии инвестиционного процесса и этап мониторинга. Показано, что, в зависимости от стадии развития предприятия и его целей на рынке, производственное предприятие может считать приоритетным один из трех видов инвестиций: капитальные инвестиции, инвестиции в инновации и инвестиции в оборотные фонды; инвестиционный процесс проходит семь основных стадий, а мониторинг состоит из четырех этапов. Для наглядности было рассмотрено гипотетическое производственное предприятие, на его примере показана зависимость мониторинга инвестиционного процесса от разных факторов и проанализировано, как эти факторы могут повлиять на результат мониторинга.

Ключевые слова: мониторинг, инвестиционный процесс, производственное предприятие, стадии развития, показатели, факторы.

Рис.: 3. **Библ.:** 8.

Парьева Наталья Александровна – аспирантка, Одесский национальный политехнический университет (пр. Шевченко, 1, Одесса, 65044, Украина)

E-mail: pareva.nata@yandex.ru

UDC 330.322.2

Parieva N. O. Investment Process of Production Enterprise as a Monitoring Object

The article considers features of monitoring the investment process for production enterprise. The main elements of the management of investments have been presented, its importance for the further monitoring of investment process has been determined. Three main blocks of factors have been considered, which must be taken under advisement when monitoring the: type of investment, stage of the investment process, and monitoring phase. It is shown that, depending on the stage of development of enterprise and its objectives in the market, a production enterprise can claim priority from one of three types of investments: capital investments, investments in innovations, and investments in working assets; investment process runs through seven major stages, the monitoring consists of four stages. For clarity, a hypothetical production enterprise has been considered, to show on its example dependence of monitoring of the investment process from various factors; it has been analyzed, how these factors may impact the result of monitoring.

Keywords: monitoring, investment process, production enterprise, stage of development, indicators, factors.

Fig.: 3. **Bibl.:** 8.

Parieva Nataliia O. – Postgraduate Student, Odessa National Polytechnic University (1 Shevchenko Ave., Odessa, 65044, Ukraine)

E-mail: pareva.nata@yandex.ru

Через нестабільну ситуацію в країні керівник будь-якого інвестиційного проекту має приймати до уваги велику кількість ризиків, які виникають протягом існування цього проекту. Ці ризики пов'язані

зі всіма розділами бізнес-плану проекту (фінансові, організаційні та ін.). Тому важливо не лише скласти правильний план, а й організувати відповідну його реалізацію. Для цього інвестиційний процес має безперервно